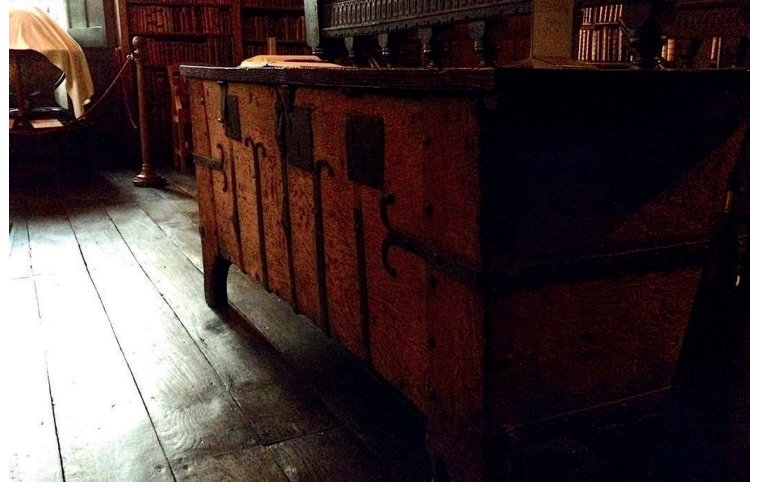
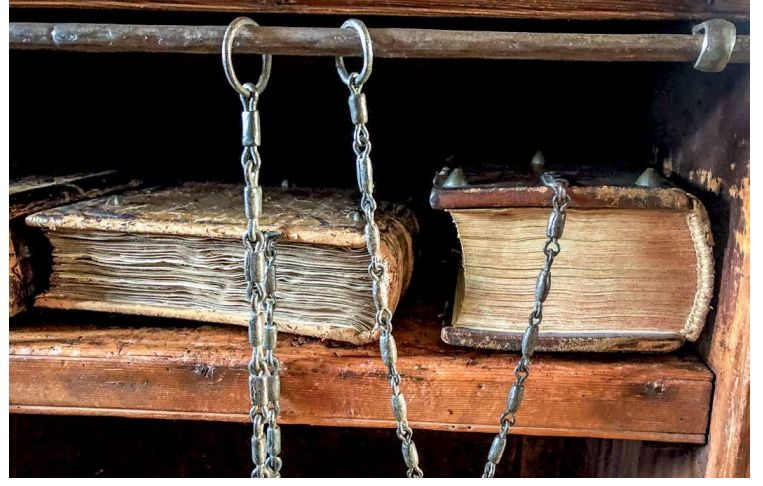

*Ortaçağda
kitap hırsızlığıyla mücadele*
**ZİNCİR, SANDIK
VE LANET**

Malatestiana Zincirli Kütüphanesi, Cesena (üst iki fotoğraf).

Hereford Katedrali Zincirli Kütüphanesi.

Oxford Merton Koleji Kütüphanesindeki kitap sandığı.

KİTAP hırsızlığı ortaçağ kütüphanelerinin bazı-
rını ilginç bir çözüme ve
tedbire itmişti. Özellikle
tek nüshalı, büyük, ağır
ve kıymetli kitaplar için geliştirilen bu
uygulama şöyleydi: Kitabın cildine özel
bir düzenele zincir bağlanıyor, zincir-
rin diğer ucu kütüphane raflarındaki
halkaya takılıyordu. Böylece okuyucu-
lar rahatlıkla kitaptan istifade ede-
biliyor fakat yerinden ayıramıyordu.
18. yüzyıla kadar süren bu uygulama
kütüphanelerin bütçesini çok zorladığı
için aşama aşama terk edildi ve yerini
başka tedbirlere bıraktı.

Avrupa’da bu zincirli kütüphaneler-
den ikisi hala orijinal haliyle korun-
yor. İtalya Cesena’daki Malatestiana
Zincirli Kütüphanesi ve İngiltere’de
Hereford Katedralindeki Zincirli Kü-
tüphane. Hereford Katedralindeki Zin-
cirli Kütüphane her yıl sadece bir defa
bakım ve temizlik için açılıyor. Kütüp-
hanede ortaçağa ait 229 elyazması ile
1500 adet kitap bulunuyor. Koleksiyon-
nun en değerli parçası ise 12. yüzyıldan

kalma elyazması bir Eski Ahit.

1447’de inşa edilen Malatestiana
Zincirli Kütüphanesi ise Avrupa’nın
en eski kütüphanesi olarak biliniyor.
Manastır kütüphaneleri için ilham
verici bir model olan kütüphane mi-
mari tasarımı ile de özgün. UNESCO ta-
rafından “Dünyanın Hafızası” listesine
dahil edilen kütüphane, binası, mobil-
yaları ve elyazması koleksiyonuyla bo-
zulmadan korunuyor. Koleksiyonunda
Latince, Yunanca, İbranice ve Arapça
343 değerli elyazması bulduran kü-
tüphanede kitaplar hâlâ zincirlenmiş
olarak duruyor.

KİTAP SANDIKLARI

Ortaçağ kütüphanelerinin hırsız-
lıklardan korunmak için kullandığı
diğer bir yöntem kitapları sandıklar
içinde bir odada muhafaza etmektir. En
meşhur örnek İngiltere’de Chetham’s
Library’deki “Gorton Sandığı”dır. 68
eşsiz cildin korunduğu bu sandıkta
kitaplar yine zincirlenmiş durumdadır.
14. yüzyıldan kalma Oxford Merton
Koleji Kütüphanesindeki kitap sandığı

ise günümüze kadar ulaşan en güzel
örneklerden biri. Bu sandıkların hırsız-
lığı önleme tedbiri basit ama etkiliydi:
Kilitler sandığın açılmasını önüyor ve
hareket ettiremeyecek kadar ağır olan
sandık böylece çalınmaktan korun-
yordu.

KİTAP LANETLERİ

Kitapların hırsızlıktan korunması
için cesaret kırıcı bir başka yol da bed-
dua, küfür ve lanet etmeydi. Kitabın
görünen bir yerine yazılan “kitap lan-
neti” şöyle olabiliyordu: “Bir kimse bu
kitabı alırsa en acı verici ölümlerle öl-
sün, bir tavada acı çekerek kızartılsın,
hastalıklara ducar olsun ve ateşlerde
yansın. Amin.”

Her kitap için farklı olan kitap
lanetlerinden bir diğeri şiir şeklinde
yazılmış: “Bu kitabı çalma dürüst arka-
daşım / Darağacı senin için korkunç bir
son olmalı / Ve öldüğün zaman Tanrı
diyecek / Ve çaldığın kitap nerede?” **Z**